

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Кафедра історії та мовознавства

**ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Частина 2

Харків – 2019

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри історії та мовознавства 13 травня 2019 р., протокол № 9.

Методичні вказівки підготовлено відповідно до «Програми з української мови для іноземних студентів нефілологічного профілю».

Ці методичні вказівки призначені для студентів перших курсів. Метою роботи є повторення, розширення і поглиблення знань іноземних студентів у межах шкільної програми. Запропоновано мовний матеріал для розвитку мовленнєвої діяльності студентів у вигляді структурно-модельних зразків, граматичних таблиць, текстів, лексичних та граматичних вправ.

Укладачі:

старші викладачі Т. М. Сажина,
М. І. Ситковська,
О. В. Корольова

Рецензент

доц. С. Ю. Нешко

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Частина 2

Відповідальний за випуск Сажина Т. М.

Редактор Еткало О. О.

Підписано до друку 03.06.19 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк. арк. 1,5. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Урок 1. Родовий відмінок однини і множини.....	5
Урок 2. Давальний відмінок однини і множини.....	29
Список літератури.....	45

ВСТУП

Підготовлені до видання методичні вказівки призначені для іноземних студентів перших курсів. Метою цих вказівок є повторення, закріплення та розширення знань іноземних громадян з української мови в межах шкільної програми. Мовний матеріал для розвитку мовленнєвої діяльності студентів подано у вигляді структурно-модельних зразків, граматичних таблиць, текстів, лексичних та граматичних вправ.

Структура методичних вказівок: частина 1 – вступний урок, місцевий відмінок, знахідний відмінок; частина 2 – родовий відмінок, давальний відмінок, кличний відмінок; частина 3 – орудний відмінок.

Вступний урок містить повторення основних граматичних категорій самостійних частин мови: іменника, прикметника, дієслова, займенника, прислівника. Кожен наступний урок має типову структуру презентації матеріалу. Граматичні правила подаються у вигляді таблиць, після яких надаються тренувальні вправи для закріплення матеріалу. Кожен урок завершується текстом, який орієнтований на попередній матеріал та граматичні завдання.

Лексичне наповнення тренувальних вправ має загальнолітературний словниковий запас та відображає найбільш уживані реалії сьогодення. Ці вказівки розраховані на студентів, які мають базову мовну підготовку в межах шкільної програми; орієнтовані на те, що студенти вміють читати, писати, користуватися словником, мають початкові відомості щодо граматики української мови: частини мови, будову речення.

Лексико-граматичний матеріал дає змогу використовувати ці методичні вказівки як на заняттях в аудиторії, так і під час самостійної роботи.

УРОК 1

РОДОВИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ І МНОЖИНИ

Рід	Називний відмінок (хто? що?)	Родовий відмінок (кого? чого?)	Закінчення
чол. р.	студент трамвай санаторій сад випадання ГОЛОСН.: квиток — квитка, день — дня, стілець — стільця	студента трамвая санаторію саду	пригол.+а й→я ій→йю д→у
сер. р.	вікно місто море місце маля курча ім'я плем'я	вікна міста моря місця маляти курчати імені племені	о→а е→я я→ти а→ти 'я→ні
жін. р.	дівчина подруга лікарня площа сізь мати	дівчини подруги лікарні площі солі матері	а→и я→і ща→і (жа, ча, ша, ща) ь→і

Зверніть увагу! Родовий відмінок **-а/-я** або **-у/-ю**

Чоловічий рід -а / -я:

1 Назви істот (кого? чий?). Це собака сусіда, товариша, Андрія.

2 Назви конкретних предметів. У мене немає (чого?) підручника, стільця, олівця.

3 Міри довжини, ваги, часу, грошові назви, числові назви: метра, грама, місяця, січня, понеділка, карбованця, юаня, долара, десятка, мільйона, номера, параграфу !! **Але:** року, віку, пункту.

4 Географічні назви (місто, село). Вона з Рима, Лондона, Києва, Пекіна.

Чоловічий рід -у / -ю:

1 Продукти харчування, назви речовини (чого?). Немає цукру. Бракує соку. Купити чаю. !! **Але:** хліба.

2 Явища природи (чого?). Швидкість вітру. Товщина снігу. Немає морозу.

3 Абстрактні поняття, літературні терміни: жанру, роману, образу, сюжету епоха (яка?) прогресу, розвитку, романтизму немає (чого?) часу.

4 Збірні поняття, слова із значенням простору, назви ігор, танців, почуттів, процесів, станів: квартету, тенісу, вальсу, жаху, болю, страху, гніву, тиску, іспиту, конфлікту, занепаду, азарту, руху, лісу, краю. !! **Але:** берега, горба.

5 Географічні назви (країна, ріка, озеро, гора): Вона з Сибіру, Криму, Китаю, Парагваю, Дону, Дунаю, Байкалу, Ельбрусу, штату, району. !! **Але:** з Дніпра, Донця, Іртиша.

6 Установи, будівлі: біля вокзалу, інституту, навпроти готелю, музею, з класу, банку, кінотеатру до деканату, будинку студентів.

Називний відмінок однини	Родовий відмінок множини	Закінчення
студент поїзд	студентів поїздів	тверд. пригол. → ів
музей герой санаторій	музеїв героїв санаторіїв	й, ій → іїв
місто місце завдання	міст місць завдань	о → /- е → /- я → ь
дівчина шафа студентка чашка ложка	дівчат шаф студенток чашок ложок	а → /- пригол.+пригол.+а → ж, ш, ч → ок

пісня вікно	пісень вікон	я→ь о→/-
історія аудиторія	історій аудиторій	ія→ій
мати голова корова	матерів голів корів	о у закр. складі→ів

1 Основні значення родового відмінка – немає *кого?* *чого?*

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
1 Заперечення після слів немає, не було, не буде	<i>кого?</i> <i>чого?</i>		Сьогодні немає урока Сьогодні немає фізики Сьогодні немає заняття Тут немає вікна Тут немає місця В аудиторії немає Аміні Батька немає вдома

Вправа 1. Скажіть, кого або чого тут немає. Тут немає:

- а) дім, університет, майдан, гуртожиток, підручник, зошит, журнал, телевізор, календар, ліфт, готель, місце, сусід, брат, викладач, секретар, лікар;
- б) вікно, місце, море, село, речення, молоко;
- в) школа, зупинка, автівка, книжка, лінійка, кава, аптека, бібліотека, лікарня, медсестра, дівчина, студентка, викладачка, бабуся;
- г) дівча, маля, лоша, теля, цуценя, ім'я;
- д) сусіди, книжки, зошити, словники, журнали, телевізори, друзі, місця, студенти, студентки, автівки, автобуси, заводи, парки, магазини, аптеки, лікарні, бабусі, дідусі.

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання, вживайте інформацію в дужках.

- 1 Чого немає на вулиці? (автобус, тролейбус, трамвай, машина, аптека, стадіон). 2 Чого немає в кіоску? (книги, газети, журнали).

3 Чого завтра не буде в клубі? (лекція, концерт). 4 Чого не було в буфеті? (сигарети, жуйка, цукерки, печиво). 5 Чого немає в холодильнику? (м'ясо, сир, ковбаса, молоко, риба, яйця). 6 Чого ви не їсте вранці? (бутерброд, яєшня, йогурт, сир, ковбаса). 7 Чого ви не п'єте вранці? (чай, кава, молоко). 8 Чого ви не їсте на обід? (суп, макарони, рис, картопля, м'ясо, риба). 9 Чого ви не їсте ввечері? (сир, картопля, котлети). 10 Чого ви не п'єте у кав'ярні? (чай, кава, сік, коктейль, вода). 11 Чого немає у квартирі? (телефон, холодильник, килим). 12 Чого немає у місті? (стадіон, басейн). 13 Чого немає у вашому будинку? (ліфт, гараж). 14 Чого немає в цьому селі (школа, кінотеатр, лікарня)?

2 Основні значення родового відмінка – у кого немає кого? чого?

У кого є хто?/що?	У кого немає кого?/чого?
У брата є машина, син	У брата немає машини, сина
У + Р.в. + є + Н.в.	У + Р.в. + немає + Р.в.

Порівняйте!

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
2 Належність	чий? чия? чиє? чий?		Підручник друга Дім сусіда Люстерко сестри Речі сусіда
	У кого (є) Був, -ла, -ло, -ли буде/будуть)? У чого (є)? був, -ла, -ло, -ли буде/будуть)?	у	У сестри є кіт Раніше у сестри був кіт Скоро у сестри буде кіт У міста є своя історія У міста була своя історія У міста буде своя історія

Вправа 3. Дайте відповіді на запитання, слова в дужках напишіть у родовому відмінку.

1 У кого є квитки до театру (батько й мати)? 2 У кого немає грошей (друг)? 3 У кого завжди є червона ручка (викладачка)? 4 У кого немає сьогодні математики (друзі)? 5 У кого є новий комп'ютер (Антон та Сергій)? 6 У кого сьогодні немає часу (Надія та Максим)? 7 У кого є новий журнал (подруга)? 8 У кого є маленька донька (Ганна Петрівна)? 9 У кого немає машини (дядько)? 10 У кого є квитки на літак (Том і Наталка)?

Вправа 4. Напишіть іменники в дужках у родовому відмінку.

а) **Зразок:** У (друг) є собака. У друга є собака.

1 У (Галина) є словник. 2 У (викладач) є вільний час. 3 У (Джон) є наречена. 4 У (Олена) є комп'ютер. 5 У (Сергій) є машина. 6 У (Ахмед) є брат. 7 У (Марія) є підручник. 8 У (друг) є телефон. 9 У (студенти) сьогодні є екзамен. 10 У (дівчата) є гроші. 11 У (маля) є іграшка

б) **Зразок:** У (друг) немає (собака). У друга немає собаки.

1 У (Марина) немає (словник). 2 У (декан) немає (час). 3 У (Ахмед) немає (гроші). 4 У (Том) немає (друзі). 5 У (Андрій) немає (подруга). 6 У (Ганна) немає (брати і сестри). 7 У (батьки) немає (машина). 8 У (сусід) немає (телефон). 9 У (студенти) сьогодні немає (фізика). 10 У кав'ярні сьогодні немає (кава). 11 У магазині немає (морозиво). 12 У (декан) сьогодні немає (час).

Вправа 5. Складіть речення.

а) **Зразок:** Абдуллах – немає – телевізор. – У Абдуллаха немає телевізора.

1 Лікар – немає – досвід. 2 Анна – немає – парасолька. 3 Продавчиня – немає – робота. 4 Спортсмен – немає – тренування. 5 Ахмед – немає – віза. 6 Юрко – немає – голос. 7 Співак – немає – талант. 8 Наталка – немає – подруга. 9 Бабуся – немає – ліки. 10 Брат – немає – гітара.

б) **Зразок:** Дівчинка – немає – кішка – але є – собака. – У дівчинки немає кішки, але є собака.

1 Секретар немає – комп'ютер – але є – факс. 2 Антон – немає – факс – але є – ноутбук. 3 Сергій – немає – автівка – але є – велосипед. 4 Марія – немає – велосипед – але є – автівка. 5 Олесь – немає – парасолька – але є – плащ. 6 Юля – немає – плащ – але є – парасолька.

Зверніть увагу!

Раніше	Зараз	Потім
Вчора у мене не було часу	Сьогодні у мене немає часу	Завтра у мене не буде часу
Вчора у нас не було математики	Сьогодні у нас немає математики	Завтра у нас не буде математики

Порівняйте!

Василь був на лекції	Василя не було на лекції
У нас була математика	У нас не було математики
Завтра ми будемо вдома	Завтра нас не буде вдома

Вправа 6. Слова в дужках напишіть у правильній формі.

а) 1 На нашій вулиці немає (автобусна зупинка). 2 У холодильнику немає (свіже молоко). 3 У мене немає (близький друг). 4 У брата немає (сучасний планшет). 5 Завтра у нас не буде (остання пара). 6 – Вибач, але у мене зовсім немає (вільний час). 7 На цей сеанс немає (зайвий квиток). 8 Вчора у нас не було (підсумковий модуль). 9 У нашому гуртожитку немає (спортивний клуб). 10 Завтра важлива зустріч, а у мене немає (свіжа сорочка). 11 Для цього завдання немає (правильне рішення). 12 Вчора в програмі не було (останні новини). 13 Раніше в нашій групі не було (іноземні студенти). 14 У вашій бібліотеці немає (потрібні книги). 15 Я не можу купити жетон у метро, тому що у мене немає (дрібні гроші).

б) 1 У вагоні немає (багажне відділення). 2 У кабіні машиніста немає (ручне управління). 3 На станції немає (залізничний переїзд). 4 На цьому тижні в депо немає (поточний ремонт). 5 Аварія сталася, тому що між автобусом і таксі не було (безпечна дистанція). 6 Минулого місяця в ходовій частині не було (дрібні несправності). 7 Сьогодні на нараді не було (локомотивні бригади). 8 У цій касі немає (плацкартні квитки). 9 Чому в цьому

відсіку немає (задня стінка)? 10 У нашому місті немає (великий транспортний вузол). 11 У вас немає (зайвий квиток)? 12 На нашій вулиці немає (односторонній рух). 13 На цей вантаж немає (потрібне маркування). 14 На центральній ділянці дороги немає (залізничне полотно).

в) 1 У бізнес-плані немає (поточні показники). 2 У виробника немає (дешева продукція). 3 В умовах монополізму немає (ринкова конкуренція). 4 Це підприємство не може випускати сучасну продукцію, так як у нього немає (технічні можливості). 5 У цьому регіоні не було (економічна криза). 6 У приватному секторі немає (державний контроль) якості товарів і послуг. 7 У держави немає (зовнішній борг і бюджетний дефіцит). 8 На оптовому ринку немає (високі ціни). 9 На ці товари не було (високий попит), так як вони мають невеликий гарантійний термін. 10 У добросовісних виробників не буває (низька якість) товарів і послуг. 11 У звіті немає (систематичне дослідження) економічного зростання організації. 12 На зимові речі немає (сезонні знижки).

Вправа 7. Дайте негативну відповідь на запитання.

1 У вас була сьогодні практика? 2 У них будуть завтра тести? 3 У тебе був у неділю день народження? 4 Завтра в клубі буде концерт? 5 У нього вчора було побачення? 6 У студентів є лекції сьогодні? 7 У середу в них буде консультація? 8 У вас є сьогодні математика? 9 У декана був сьогодні час? 10 У вас будуть у неділю змагання? 11 У тебе в кімнаті є Інтернет? 12 У вас є зараз гроші?

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: – Чому ти не пишеш вправу? – Я не пишу, тому що в мене немає ручки.

1 Чому ти не була вчора на іспиті? 2 Чому ти не був у суботу в спортивному клубі? 3 Чому він не дивиться слова у словнику? 4 Чому вона не слухає музику? 5 Чому ти не йдеш у кіно? 6 Чому ти не читаєш? 7 Чому ти не купуєш каву? 8 Чому ви не йдете сьогодні в академію? 9 Чому батьки не купують машину? 10 Чому він не йде в лікарню? 11 Чому Максим не їде у Німеччину? 12 Чому ти не робиш бутерброд?

Слова для довідок: уроки, гроші, час, температура, радіо, хліб, квиток, віза, журнал, словник, настрої, можливість.

Вправа 9. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Марина – машина. У Марини ніколи не було машини.
 1 Максим – температура. 2 Том – костюм. 3 Наталка – мрія. 4 Я – депресія. 5 Ліда – акцент. 6 Антон – гроші. 7 Ми – секрети. 8 Він – друзі. 9 Вона – вороги. 10 Батьки – яхта. 11 Дядько – мотоцикл. 12 Тітка – велосипед.

Вправа 10. Порівняйте вашу аудиторію і сусідню. Напишіть, що є у вашій, а чого немає.

У нашій аудиторії є	А у сусідній аудиторії немає ...
У нашій аудиторії немає ...	А у сусідній аудиторії є ... ..
У нашій аудиторії є ...	І у сусідній аудиторії є ... також
У нашій аудиторії немає ...	І у сусідній аудиторії немає ...

Займенники в родовому відмінку

Називний відмінок	Родовий відмінок
Я	мене/ в(у) мене
ТИ	тебе/ в(у) тебе
ВІН	його/ в(у) нього
ВОНО	його/ в(у) нього
ВОНА	її/ в(у) неї
МИ	нас /в(у) нас
ВИ	вас/в(у) вас
ВОНИ	їх/в(у) них

Вправа 11. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: – Павло зараз на уроці? – Ні, його сьогодні немає.
 1 Батько сьогодні вдома? 2 Професор в університеті? 3 Ганна в лікарні? 4 Вони зараз у класі? 5 Твої друзі вдома? 6 Василь зараз у їдальні? 7 Борис зараз у гуртожитку? 8 Лікар у кабінеті? 9 Ваша наречена зараз вдома? 10 Батьки відпочивають у вітальні? 11 Алло, скажіть будь ласка, Стас удома? 12 Алло, скажіть, будь ласка, Марина й Наталка у кабінеті?

Вправа 12. Дайте відповіді на запитання, виділені іменники замініть особовим займенником.

Зразок: У Ганни є телефон? – Так, у неї є телефон.

1 Сьогодні у студентів групи № 3 є фізика? 2 В Амїра є українсько-арабський словник? 3 У Марти є новий журнал «Наталі»? 4 У друзів є квитки на концерт? 5 У батька є нова машина? 6 У студентки в суботу є пари? 7 У Тома є мобільний телефон?

Вправа 13. Запишіть речення. Слова в дужках поставте у правильну форму.

1 У (вона) є червона ручка. 2 У (ми) є сьогодні пари в академії. 3 У (він) немає сестри. 4 У (ви) є в кімнаті комп'ютер? 5 У (вони) є сьогодні контрольна робота. 6 У (ти) є Інтернет у кімнаті? 7 У (я) є молодша сестра.

Вправа 14. Замість крапок запишіть займенники у правильній формі.

1 Марія показувала нам альбом. У ... дуже гарні фото. 2 Ганна йде на виставку? У ... є квиток? 3 Батьки знають про твої справи? У ... є твій номер телефону? 4 Друзі знають, де ти живеш? У ... є твоя адреса? 5 Це моя подруга. У ... є гарна домашня бібліотека. 6 Це наша викладачка. У ... є словник. 7 Ми вивчаємо українську мову. Щодня у ... є диктант. 8 Ви вивчаєте фізику? У ... є підручник? 9 Мого сусїда звать Володимир. У ... є сучасна відеокамера. Зараз ... немає вдома. 10 Мою сестру звать Віра. ... немає зараз удома. У ... зараз побачення.

Називний відмінок	Родовий відмінок
мїй	МОГО
МОЯ	МОЄЇ
МОЄ	МОГО
МОЇ	МОЇХ
ТВЇЙ	ТВОГО
ТВОЯ	ТВОЄЇ
ТВОЄ	ТВОГО
ТВОЇ	ТВОЇХ
ЙОГО	ЙОГО

її	її
його	його
наш	нашого
наша	нашої
наше	нашого
наші	наших
ваш	вашого
ваша	вашої
ваше	вашого
ваші	ваших
їхня	їхньої
їхній	їхнього
їхнє	їхнього
їхні	їхніх
свій	свого
своя	своєї
своє	свого
свої	своїх

Вправа 15. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання іменників у родовому відмінку на позначення власника предмета. Телефон Андрія лежить у кишені. Ручка Ольги лежить у сумці. Чашка Марії стоїть на столі. Пальто моєї матері висить у шафі. Книжки моїх батьків стоять на полиці. Чий телефон лежить у кишені? Чия ручка лежить у сумці? Чия чашка стоїть на столі? Чиє пальто висить у шафі? Чиї книжки стоять на полиці?

Вправа 16. Дайте відповіді на запитання, використовуйте слова в дужках.

1 Чия це кімната (Ахмед і Джон)? 2 Чий це олівець (студентка)? 3 Чия це тарілка (Лідія)? 4 Чий це журнал (наш викладач)? 5 Чий це капелюх (Андрій)? 6 Чиє це місце (моя подруга)? 7 Чиє це фото (батько і мати)? 8 Чиї це речі (мій сусід)? 9 Чий це комп'ютер (наш друг)? 10 Чиї це ліки (наш дідусь)? 11 Чия це парасолька (ця жінка)? 12 Чий це ноутбук (мій товариш)?

Вправа 17. Напишіть речення за зразком. Слова в дужках поставте у потрібну форму.

Зразок: На столі (викладач) лежать журнал, ручки, підручник, папери. – На столі викладача лежать журнал, ручки, підручник, папери.

1 На другому поверсі розташований кабінет (наш декан). 2 Ось альбом (мій товариш). 3 Ми бачили в музеї картини (цей відомий художник). 4 У цій кімнаті живе подруга (Андрій). 5 У гаражі стоїть машина (мій батько). 6 На стіні висить фотографія (його подруга).

Рід, число	Називний відмінок	Родовий відмінок	Закінчення
чол. р.	який? Це наш новий, турецький, розумний, останній студент	якого? У класі немає цього нашого нового, турецького, розумного, останнього студента	ого н' → ього
сер. р.	який? Це моє нове, модне, гарне, синє пальто	якого? Тут немає мого нового, модного, гарного, синього пальта	ого н' → ього
жін. р.	яка? Ця моя улюблена, цікава, остання книга	якої? Тут немає цієї моєї улюбленої, цікавої, останньої книги	гол. → єї пригол. → ої н' → ьої
множина	які? Це мої давні, вірні, веселі, останні друзі	яких? Тут немає моїх вірних, веселих, останніх друзів	гол. → їх пригол. → их н' → их

Вправа 18. Дайте відповіді на запитання.

1 Якого студента сьогодні немає в класі (іноземний)? 2 Якого соку немає в нашому буфеті (яблучний)? 3 Якого завдання немає у студента (домашнє)? 4 Якого телефону немає у бабусі

(мобільний)? 5 Якого залу немає в гуртожитку (спортивний)? 6 Якої сестри немає у Ганни (молодша)? 7 Яких підручників немає у студента (нові)? 8 Якої ручки немає у Джона (червона)?

Вправа 19. Слова в дужках напишіть у правильній формі.

1 У ... (мій товариш) є ... (сучасний ноутбук). 2 У ... (наша викладачка) сьогодні немає ... (вільний час). 3 У ... (мої сусіди) є ... (сьогоднішні газети). 4 У цьому місті немає ... (ботанічний сад і оперний театр). 5 У ... (Марина) немає ... (синій олівець). 6 У ... (старша сестра) є ... (велика валіза). 7 У ... (іноземні студенти) сьогодні немає ... (домашнє завдання). 8 У ... (ця дівчина) немає ... (старший брат). 9 У ... (це маля) є новий м'яч.

Вправа 20. Дайте негативну відповідь на запитання.

Зразок: – У Сергія є старший брат? – Ні, у нього немає старшого брата.

1 У Володимира є тлумачний словник? 2 У Наталки є вільний час? 3 У подруги є нова сукня? 4 У Соні є знайомий лікар? 5 У медичної сестри є свій кабінет? 6 У Омара є новий телефон? 7 У Аміні є сучасний ноутбук? 8 У Олега є домашнє завдання? 9 У студентів є студентські квитки? 10 У тебе є чистий зошит? 11 У вашому студентському клубі є музичні інструменти? 12 У вашого брата є нова червона машина? 13 У вас є маленьке кошения?

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
3 Частина цілого після слів чашка, склянка, тарілка, грам, кілограм (кіло), метр	скільки?	-	Склянка молока Чашка чаю Ложка цукру 2 кг (кілограми) борошна

Вправа 21. Слова в дужках поставте в правильну форму.

1 У холодильнику лежить півкілограма (свіжа шинка), триста грамів (голландський сир), пачка (вершкове масло), десяток (яйця). 2 На столі стоїть пляшка (червоне вино), поруч стоїть коробка (шоколадні цукерки) і пачка (горіхове печиво). 3 На

полиці стоїть пакет (зелений чай), банка (бразильська кава) і пляшка (томатний сік). 4 У шафі лежить пачка (макарони) і пакет (гречана крупа). 5 На полиці лежить кілька (пачка) (паперові серветки), кілька (лимон), півтора кілограма (банани) і кілограм (зимові яблука).

Вправа 22. Складіть словосполучення, використовуючи слова з колонок. Слова з правої колонки поставте в правильну форму.

пакет, коробка, пляшка, банка, пачка, мішок, склянка, шматок, літр, відро, кілограм, шматок	картопля, кефір, сірники, сіль, цукор, цукерки, м'ясо, сметана, риба, макарони, огірки, вода, сигарети, хліб, ковбаса, сир, піца, пральний порошок
---	--

Значення	Питання	При- менник	Приклади
4 Ознака або якість	<i>який? яка? яке? які?</i>		Урок російської мови Бібліотека академії Будівля Південного вокзалу Керівники підприємства

Вправа 23. Слова в дужках поставте в правильну форму.

а) викладач (будівельна академія), студент (останній курс), деканат (механічний факультет), продукція (молочний завод), учениця (середня школа), станція метро (архітектор Бекетов, академік Барабашов), магазин (дитяча книга), комендант (студентський гуртожиток), вірші (українські поети), карта (Харківська область), оператор (мобільний зв'язок), роман (французький письменник), столиця (незалежна держава), пляжі (Середземне море), студенти (харківські університети);

б) потяг (далеке прямування), вагон (спальний тип), протяжність (автомобільні дороги), конструкція (купейний вагон), рівень (сервісне обслуговування), система (пожежна сигналізація), мережа (українські залізниці), недоліки (сучасний локомотив), працівниця (залізнична каса), провідник (пасажирський вагон), час

(поточний ремонт), безпека (вантажні перевезення), стан (залізничне полотно), зупинка (приміська електричка), кількість (ремонтні бригади), пристрій (екстрене гальмування), несправність (гальмівне обладнання);

в) модель (державне регулювання), країни (Західна Європа), частина (місячний прибуток), товар (масовий попит), проблеми (сучасна економіка), чисельність (міське населення), керівник (велике підприємство), кількість (кошти), закон (заробітна плата), рівень (оптові ціни), ринок (робоча сила), техніка (виробнича безпека), ринок (трудові відносини), кількість (готова продукція), система (фінансові відносини), реклама (новий товар).

Вправа 24. Прочитайте речення, поставте запитання до виділених слів.

1 Студенти **академії** вивчають різні предмети. 2 Ось комендант **гуртожитку № 5**. 3 Декан **факультету** часто робить оголошення. 4 Викладач **групи** перевіряє домашнє завдання. 5 Бібліотека **академії** знаходиться на першому поверсі. 6 Магазин **взуття** знаходиться недалеко. 7 У розкладі **занять** є урок математики. 8 Я люблю книжки **цього** письменника. 9 Ми були на концерті **джазової_музики**. 10 Операцію буде робити головний лікар **міської** лікарні. 11 Моя сестра – учениця **десятого** класу. 12 Це академія **сільського** господарства. 13 Дайте мені список **іноземних** студентів. 14 Алі – студент **підготовчого** факультету.

Вправа 25. Слова у дужках поставте у правильну форму.

1 Лондон – столиця ... (Англія). 2 Я люблю музику ... (відомі композитори). 3 Ви знаєте, де розміщено магазин ... (дитяча іграшка)? 4 Ось новий корпус ... (наш гуртожиток). 5 Це зупинка ... (сьомий трамвай). 6 Сашко – учень ... (десятий клас). 7 Це новий декан ... (історичний факультет). 8 Вони відпочивають на березі ... (Чорне море). 9 Ввечері я йду на концерт ... (сучасна музика). 10 Де розміщено театр ... (опера та балет)?

Вправа 26. Із слів у дужках утворіть словосполучення і поставте їх у правильну форму. Якщо треба, використайте прийменники.

Зразок: Я не чув ... (питання/журналіст) – Я не чув питання журналіста.

1 У мене немає ... (телефон/директор). 2 Ви знаєте ... (дружина/колега)? 3 Ми живемо ... (будинок/дідусь). 4 Я читаю ... (життя/поет). 5 У мене немає ... (адреса/магазин). 6 Я люблю ... (дочка/сусіди). 7 Вона працює ... (фірма/чоловік). 8 Викладач відповідає ... (питання/студенти). 9 Батько мріє ... (успіх/син). 10 Де можна купити ... (карта/Харківська область)? 11 Марина вчиться ... (факультет/філологія). 12 Я ще не знаю ... (подруга/сестра). 13 Мати ставить на стіл ... (пляшка/молоко). 14 Я не бачив сьогодні ... (завідувач/кафедра).

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
5 Напрямок	<i>звідки?</i> <i>від кого?</i>	з, із, від	Він приїхав із Туркменістану Мати пізно прийшла з роботи Пацієнт повернувся від лікаря

<i>Запам'ятайте!</i>	
- Куди він іде?	- Звідки він іде?
- Він іде в університет	- Він іде з університету.
в школу	зі школи
в магазин	з магазину
в спортзал	зі спортзалу
в аптеку	з аптеки
в театр	з театру
в гуртожиток	з гуртожитку
в лікарню	з лікарні
- Куди ти ідеш?	- Звідки ти ідеш?
- Я іду на стадіон	- Я іду зі стадіону
на факультет	з факультету
на концерт	з концерту
на збори	зі зборів
на пошту	з пошти
на виставку	з виставки
- Куди він їде?	- Звідки він їде?
- Він їде в Київ.	- Він їде з Києва.

в Україну	з України
у Францію	з Франції
в Америку	з Америки
в Китай	з Китаю
у відрядження	з відрядження
у відпустку	з відпустки
в посольство	з посольства
у фірму	з фірми
- Куди ти їдеш?	- Звідки ти їдеш?
- Я їду на роботу.	- Я їду з роботи
на вокзал	з вокзалу
на море	з моря
на пляж	з пляжу
на південь	з півдня
на ринок	з ринку
на завод	з заводу
на острів	з острова

Вправа 27. Складіть фрази за зразком.

а) **Зразок:** Олег (Київ, брат). – Звідки приїхав Олег?

– З Києва від брата. (Олег приїхав з Києва від брата).

1 Евеліна і Ганна (Одеса, батьки). 2 Тарас (Тернопіль, сестра).
3 Віктор і Сергій (Київ, земляки). 4 Анна (Івано-Франківськ, брат).
5 Вони (Запоріжжя, бабуся і дідусь) 6 Лю Юн (Китай). 7 Педро
(Куба). 8 Бенце (Угорщина). 9 Туристи (відпустка). 10 Менеджер
(відрядження). 11 Полярник (північ). 12 Твої батьки (дача, друзі).

б) **Зразок:** Ви (театр). – Звідки ви прийшли?

– З театру. (Ми прийшли з театру).

1 Друзі (спортзал, тренер). 2 Вболівальники (стадіон, футбольний
матч). 3 Туристи (екскурсія). 4 Віктор (піцерія). 5 Я (збори). 6 Ерік
(фірма, офіс). 7 Ви (академія, іспит) 8 Омар (поліклініка, лікар).
9 Олена (робота, начальник). 10 Юрій (прогулянка, парк).
11 Студент (лекція, викладач).

Запам'ятайте!

Класти – покласти (<i>що?</i> З.в.) (<i>куди?</i> З.в.) Я поклав ручку на стіл	Брати – взяти (<i>що?</i> З.в. <i>звідки?</i> Р.в.) Я взяв ручку зі столу
Ставити – поставити (<i>що?</i> З.в.) (<i>куди?</i> З.в.) Він поставив валізу в шафу	Діставати – дістати (<i>що?</i> З.в. <i>звідки?</i> Р.в.) Він дістав валізу з шафи

Вправа 28. Дайте відповіді на запитання. Слова з правої колонки поставте в правильну форму.

1 Куди ти поклав гроші?

Звідки ти дістаєш гроші?

шкіряний гаманець

2 Куди пасажир кладе свої речі?

Звідки він узяв свої речі?

верхня полиця

3 Куди він поклав паспорт?

Звідки він дістав паспорт?

права кишеня

4 Куди пасажери здають на вокзалі свої речі?

Звідки пасажери забирають свої речі?

багажне відділення

Вправа 29. Замість крапок вставте потрібне дієслово у відповідній формі. Використовуйте слова для довідок.

1 Кожен день я ... з академії, мої друзі ... з університету, а моя дівчина ... з роботи. Коли вчора ввечері ми ... із занять, вечеря була вже готова. – Завтра ввечері я ... з роботи пізно. Вечеряйте без мене. 2 Я завжди ... гроші від батьків у перший понеділок місяця. Вчора я був у банку, але грошей від батьків так і не ... . Сподіваюсь, що ... гроші завтра. Дуже шкода, що я не можу ... . грошовий переказ сьогодні, хоча сьогодні понеділок. 3 Вчора я загубив гаманець. Напевно, він випав, коли я ... ключі з кишені штанів. 4 Дочка ... з шафи нову сукню, щоб показати її матері. 5 Завтра ввечері ми очікуємо на гостей, тому мама обов'язково ... . з полиці нову скатертину, тато з сестрою ... з коробки святкові тарілочки, а я ... з бару пляшку хорошого вина. Ложки, виделки і ножі ми ... . з кухонної шухляди. 6 Щоб приготувати смачну вечерю, я повинен

... з холодильника тільки найсвіжіші продукти. Кожного разу, коли я ... . з холодильника продукти «не першої свіжості», вечеря виходить неїстівна.

Слова для довідок: брати – взяти, повертатися – повернутися, діставати – дістати, отримувати – отримати.

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
6 Кількість 5, 6, Р.в., множини	<i>скільки?</i>		5 студентів, вікон, дівчат, завдань

Зверніть увагу!

один студент, одне (одно) вікно	одна дівчина, книга	одні штани, ножиці
один студент, одне (одно) вікно (Н.в. одн.)	одна дівчина, книга (Н.в. одн.)	двоє штанів, ножиць (Р.в. мн.)
5, 6, скільки?, декілька, багато, мало, двоє, троє студентів, вікон, студенток, книг, штанів, ножиць (Р.в. мн.)		

Вправа 30. а) Прочитайте мікротекст. Зверніть увагу на вживання числівників з іменниками.

Це група № 5. У нашій групі дев'ять іноземних студентів. Зараз в аудиторії всі студенти. Один студент із Сирії, одна студентка із Зімбабве, два студенти з Палестини, дві студентки з Китаю, три студенти з Ірану. У групі № 6 десять студентів: чотири студенти з Китаю, та шість студенток із В'єтнаму.

б) Скажіть, скільки студентів у вашій групі та звідки вони.

Вправа 31. Напишіть за зразком.

Зразок: У наш університет 5 (факультет). – У нашому університеті 5 факультетів.

1 У харківському метро 38 (станція). 2 У Ахмеда є 2 (брат) і 3 (сестра). 3 На нашому факультеті навчається 102 (студент). 4 В академії 4 (буфет). 5 Ми будемо складати 6 (іспит). 6 У Харкові багато (університет, академія). 7 У мене мало (друг). 8 В Україні 26 (область).

Вправа 32. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: – Скільки поверхів у вашому гуртожитку (9). – У нашому гуртожитку 9 поверхів.

1 Скільки годин ви спали (8, 1)? 2 Скільки годин ви працюєте (6, 2)? 3 Скільки днів ви були в Києві (4, 1, 5)? 4 Скільки місяців ви вивчаєте українську мову (1, 2, 6)? 5 Скільки днів ви хворіли (1, 3, 5)? 6 Скільки хвилин ви розмовляли по телефону (1, 2, 10)? 7 Скільки років ви навчалися у школі (10, 12)? 8 Скільки років ви будете жити в Харкові (1, 3, 6)? 9 Скільки студентів зараз в аудиторії (2, 4, 9)? 10 Скільки столів у вашій аудиторії (1, 4, 15)? 11 Скільки сторінок у вашому підручнику (118, 303)? 12 Скільки іспитів у вас буде (1, 4, 7)? 13 Скільки пар у вас є сьогодні (1, 3, кілька)? 14 Скільки студентів живе у гуртожитку (51, 90)? 15 Скільки місць у цьому залі (101, 124)?

скільки? багато≠мало, кілограм, півтора кілограма, 300 грамів, тонна, півтонни, літр, півлітра, пакет тощо	
бананів, огірків, яєць, помідорів, лимонів, цукерок, макаронів	хліба, солі, цукру, крупи, олії, масла, ковбаси, картоплі, капусти, цибулі, води, снігу, золота, срібла, вугілля
Р.в. мн.	Р.в. одн.

Вправа 33. Слова в дужках поставте у правильну форму (уважно стежте за числом іменників).

1 У мене багато ... (брати, сестри, друзі). 2 Друзі завжди купують багато ... (книжки, диски, фрукти). 3 У цьому місті багато ... (парки, сади, вулиці, площі). 4 У нашій академії багато ... (аудиторії, кабінети, коридори, студенти, викладачі). 5 На цій вулиці мало ... (дерева, квіти, машини). 6 Скільки у тебе є ... (гроші, час, зошити)? 7 У музеї висять кілька ... (картини, портрети) цього художника. 8 Ми відпочиватимемо кілька ... (дні, тижні, години, хвилини). 9 У морській воді багато ... (сіль). 10 В Україні багато ... (залізо, вугілля). 11 У цьому році було багато ... (сніг, дощі). 12 У цьому районі декілька ... (нічні клуби).

Вправа 34. Читайте мікротекст. Слова в дужках поставте у правильну форму.

У нашому будинку 16 (поверх), 5 (під'їзд). У кожному під'їзді 2 (ліфт). На кожному поверсі, крім першого, 8 (квартира). На першому поверсі 2 (магазин). Наша квартира розміщена в другому під'їзді на п'ятому поверсі. У ній 5 (кімната), а також кухня, ванна

і туалет. У квартирі 6 (вікно). 4 (вікно) виходять у двір, а 2 (вікно) – на тиху вулицю.

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
7 а) початковий та кінцевий пункти	<i>від чого? до чого?</i>	від ... до	Від Харкова до Києва поїзд їде 8 годин
б) відрізок часу	<i>з якого часу? до якого часу?</i>	з ... до	Він працював з ранку до вечора
в) відсутність чогось або когось	<i>без кого? без чого?</i>	без	Мій друг виріс без батька Я п'ю каву без цукру
г) місце	<i>де?</i>	біля у неподалік навпроти	Ми зустрілись біля магазину Вона мешкає у друзів Наш університет розміщено неподалік від площі Фейєрбаха Ми зустрілись навпроти центрального входу
д) виключення особи або предмета з ряду однорідних	<i>крім кого? крім чого?</i>	крім	Мені подобаються всі овочі, крім капусти
е) час;	<i>коли?</i>	до після під час	Давай зустрінемося до уроку Ці ліки треба приймати після їжі Не розмовляйте під час лекції

ж) призначення	<i>для кого? для чого?</i>	для	Це подарунок для його сина Це крем для обличчя
и) причина	<i>від чого? чому?</i>	від	Вона посивіла від горя

Вправа 35. Слова в дужках напишіть у потрібній формі. Вживайте потрібний прийменник: з ... до, без, до, після, крім, з, для, навпаки, недалеко від, від ... до, від, у, після.

а) 1 Уранці я поспішаю, тому п'ю чай ... .. (молоко і цукор). 2 Усі студенти ... (Марія) зрозуміли цей текст. 3 Ці ліки потрібно приймати ... (сніданок), а ці – ... (обід). 4 Ми домовилися зустрітися ... (автобусна зупинка). 5 Він живе ... (дитячий театр). 6 Він на роботі кожен день ... (рано вранці) ... (пізній вечір). 7 ... (гуртожиток) ... (академія) ми зазвичай їдемо на трамваї. 8 ... .. (літня сесія) студенти складають іспити і заліки. 9 Її обличчя світилося ... (радість і щастя).

б) 1 Робота залізничного транспорту неможлива ... (сучасний і надійний рухомий склад). 2 Залізнична станція знову запрацювала ... (капітальний ремонт). 3 На станцію прибули цистерни ... (перевезення) нафтопродуктів. 4 У вагоні міститься кнопка ... (екстрений виклик) провідника. 5 ... (проект) швидкісних поїздів є прихильники і противники. 6 Ця система забезпечує вихід пасажирів ... (тунель) у разі аварійної ситуації.

в) 1 Ці питання неможливо вирішити ... (державна підтримка). 2 Глобальні світові проблеми дуже важливі ... (людство). 3 Гроші потрібні ... (покупка) товарів і послуг. 4 ... (Кожна система) державного регулювання є позитивні і негативні сторони. 5 Оплата може проводитися всіма засобами ... (готівкові гроші).

Вправа 36. Дайте повні відповіді на запитання.

1 Що ви робили під час канікул / пікніка / перерви? 2 Що ви робили минулої неділі після сніданку / обіду / вечері? 3 Що ви зазвичай робите до уроку / обіду? 4 Що ви вчора робили з ранку до вечора? 5 Що ви будете робити після уроку / побачення / тренування?

Вправа 37. а) Прочитайте текст. Зверніть увагу на узгодження іменників і числівників. Поясніть вживання родового відмінка.

ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН

Харків – велике місто. У ньому дуже зручний громадський транспорт – автобуси, тролейбуси, трамваї, маршрутки і, звичайно, метро. Харківське метро працює з 23 (двадцять третього) серпня 1975 (тисяча дев'яцот сімдесят п'ятого) року. Майже 35 років тому працювали тільки 8 станцій Холодногірської лінії. А зараз у Харкові працюють 3 лінії метрополітену – Холодногірсько-Заводська (13 станцій), Салтівська (8 станцій) та Олексіївська (7 станцій). Узагалі Харківське метро має 28 станцій та довжину 35 кілометрів. Середній інтервал руху потягів у метро в «годину пік» (із сьомої до дев'ятої години ранку) – 2 хвилини 30 секунд – 3 хвилини. Станції метрополітену працюють від шостої години ранку до дванадцятої години ночі. Від однієї станції до іншої потяг їде півтори – дві хвилини. Середня швидкість потягів – 60 кілометрів на годину. Середня температура повітря в метро – 16–20 градусів протягом усього року. Тому метро дуже надійний, швидкий та зручний вид транспорту. Сьогодні харків'яни не уявляють свого життя без метрополітену.

(Вальченко І. В., Прилуцька Я. М. «Ласкаво просимо!»)

б) Дайте відповіді на запитання.

1 Які види транспорту є у Харкові? А у вашому рідному місті?

2 Що ви думаєте про харківське метро?

3 Який ваш улюблений вид транспорту? Чому?

4 У вас є машина? Чому?

Підсумкові завдання

Вправа 38. а) Прочитайте текст. Назвіть форми родового відмінка.

ЗАРОБЛЕНІ ГРОШІ

В одного чоловіка був син, але він був дуже ледачий. Іншого такого ледаря на світі не було. Батько його годував, поїв, усе для

нього робив, а коли постарів і захворів, ліг у ліжку і сказав дружині:

- Коли я помру, наш син нічого не отримає. Ледар він. Нічого робити не хоче.

Мати вирішила допомогти синові. Вона дала йому золоту гривню і сказала:

- Візьми, синку, золотий, погуляй де-небудь до вечора, а ввечері повертайся додому, дай батькові золотий і скажи, що ти його заробив.

Син так і зробив. Батько взяв гроші у сина і кинув їх у вогонь.

- Це не ти заробив гроші, – сказав він синові.

Син засміявся і пішов з дому.

Побачила це мати, дала синові ще один золотий і сказала:

- Візьми, синку, гроші, погуляй до темряви, а коли будеш повертатися з прогулянки, пробіжися гарненько, щоб на обличчі виступив піт. Коли батько побачить у тебе піт від роботи, він повірить, що ти заробив ці гроші.

Син зробив так, як сказала йому мати. Батько, мовчки взяв у сина гроші, і знову кинув їх у вогонь. Син зблід від образи і пішов з дому. Бачить мати, що нічого не виходить, і каже синові:

- Синку, не перехитрити нам батька. Іди в місто, шукай роботу і чесно заробляй гроші.

Сина не було цілий тиждень. Працював він на різних роботах з раннього ранку до пізнього вечора. У кінці тижня він повернувся додому і дав батькові цілу жменю дрібних грошей. Взяв батько ці гроші у сина і знову кинув їх у вогонь.

Син затремтів від страху, кинувся до вогнища і голими руками витягнув гроші з вогню.

- Що ти робиш!?! – крикнув він батькові. – Я цілий тиждень працював до сьомого поту, гнув спину, щоб отримати ці гроші, а ти їх у вогонь кидаєш!

- Ось тепер я бачу, що ти ці гроші заробив, – посміхнувся батько.

б) 1 Чому батько, нарешті, повірив синові?

2 У чому, на вашу думку, полягає головна думка цієї розповіді?

3 Перекажіть розповідь від імені батька, сина.

Вправа 39. Поставте запитання до виділених слів.

а) 1 Це речі **мого друга**. 2 У нашому місті немає **зоопарку**. 3 Студенти приїхали на навчання з **Туркменістану**. 4 У залі не було вільних місць. 5 Навчальний рік в Україні починається **першого вересня**. 6 В аудиторії є **1 дошка, 4 стільці, 2 столи і 3 парти**. 7 Улітку я буду відпочивати у **батьків**. 8 Він повернувся з **сусіднього гуртожитку, від друзів пізно**. 9 Площа Свободи - це **найбільша площа в Європі**. 10 Завтра у нас **не буде математики**. 11 Він зробив в диктанті **2 помилки**. 12 Його віза закінчується **11 вересня**. 13 Сьогодні на уроці **не було Бориса**. 14 Завтра у нас не буде української мови. 15 Я беру **підручник Імада**. 16 Я бачив **будинок нашого гуртожитку**. 17 На урок я беру **підручник української мови**. 18 Ми живемо неподалік **від гуртожитку**. 19 Я люблю пити чай **без цукру**.

б) 1 У нашому місті немає **музичного театру**. 2 У **старшого брата** сьогодні іспит. 3 У магазині немає **свіжої риби**. 4 Супермаркет розташований близько **від студентського гуртожитку**. 5 Я дістав гроші з **правої кишені**. 6 Ми повернулися додому **від зубного лікаря**. 7 Я йду на прогулянку **без теплої куртки**. 8 У деканаті немає **студентських квитків**. 9 Я роблю все це для **улюблених друзів**. 10 Вона приїхала в Україну з **південної країни**. 11 Я нарешті отримав повідомлення **від старшої сестри**. 12 Ми чекаємо тебе **біля центрального входу**. 13 У залі не було вільних місць. 14 Валіза впала з **верхньої полиці**. 15 Він затремтів **від переляку**.

Дякувати/подякувати + **кому? за що?**

Платити/заплатити

Бажати/побажати + **кому? що?**

Допомагати/допомогти + **кому? що робити?/зробити?**

Обіцяти/пообіцяти + **кому? що робити?/зробити?**

Радити/порадити

Дивуватися/здивуватися

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
1 Адресат	<i>кому?</i>		Марійка пише листа <i>Анні</i> Мати читає казку <i>сину</i> Президент подарував комп'ютери <i>школі</i>

Вправа 1. Дайте відповіді на запитання.

1 Кому Микола купив квіти? (Марина)

.....

2 Кому ти дзвониш? (подруга)

.....

3 Кому допомагає Віктор? (Таня)

.....

4 Кому батьки подарували новий мобільний телефон? (Ольга)

.....

5 Кому друзі порадили вивчати англійську мову ? (Ганна)

.....

6 Кому відповідають учні? (вчителька)

.....

7 Кому мати читає казку ? (донька)

.....

8 Кому Марія допомагає весь день ? (сусідка)

.....

9 Кому аплодують глядачі ? (співачка)

.....

10 Кому відповідає учень? (вчителька)

.....

11 Кому викладач пояснює урок? (студентка)

.....

Вправа 2. Поставте слова в дужках у потрібну форму і закінчіть речення.

1 Я купив книгу (брат, друг, товариш, сусід, Микола, викладач).
2 Я часто телефоную (батько, дядько, староста, секретар, начальник).
3 Ми подзвонили (Олег, бухгалтер, директор, лікар, письменник).
4 Він розповів новини (лаборантка, інженер, механік, будівельник, машиніст, менеджер).
5 Студенти подарували квіти (декан, майстер, дівчина, письменниця, Марія).
6 Діти купили подарунок (бабуся, сестра, артистка).
7 Студентка послала лист (мати, письменник, журналіст, подруга).
8 Ми передали «Привіт» (Марина, Вікторія, Тетяна, Ігор, Володимир, Євген).
9 Друзі відправили посилку (Наталка, професор, тітка, вчителька).
10 Батько обіцяв купити книги (дочка, дружина, співробітниця, сусідка, син).

Вправа 3. Поставте замість крапок слова, подані праворуч, у потрібному відмінку.

кому? що?

Син надіслав ... батько, листівка
Я дам ... товариш, журнал
Рано вранці я відправлю ... сестра, телеграма
Я читаю ... товариш, остання залізнична стаття
Син подарував ... мати, квіти
Викладач довго пояснював ... студент, завдання
Мати купила ... син, подарунок
Я передам ... друг, цей зошит

кому? про що?

Амір розповів ... подруга; іспит
Бабуся читала розповіді ... онук, тварини
Мій найкращий друг оголосив ... мама, тато, брат, сестра, дядько і тітка; ... весілля
Вранці Наталя нагадала ... чоловік, відрядження
Внучка написала ... дідусь, життя в університеті
Викладачі часто нагадують ... студенти, сесія
Чому ти не сказав ... лікар, хвороба

Олена довго розповідала ... подруга, екскурсія

кому? що робити?

Батьки забороняють ... син, курити

Дочка допомагає ... мама, готувати обід

Молодший брат заважає ... я, вчитися

Батьки завжди радять ... ми, чинити правильно

Сусідка запропонувала ... Вікторія, випити чаю

Старший брат дозволив ... Віктор, взяти його велосипед

Я порадив ... Сергій, звернутися до лікаря

Погана погода не зможе перешкодити ... ми, піти на прогулянку

Значення	Питання	Прийменник	Приклади
2 Вік особи чи предмета	<i>кому скільки років? чому скільки років?</i>		<i>Батькові 40 років Марійці 18 років Харкову 365 років Оповіданню багато років</i>

<i>що це?</i>	<i>чому скільки років?</i>	Закінчення
Це Київ	Києву	тверд. приг. + у
Це плащ	плащу	ж, ч, ш, щ + у
Це Мелітополь	Мелітополю	ь → ю
Це трамвай	трамваю	й → ю
Це місто	місту	о → у
Це село	селу	о → у
Це оповідання	оповіданню	нн/ я → ю
Це прізвище	прізвищу	ч, ш, щ/ е → у

Дієслова, що вимагають давального відмінка:

виповнюватися/виповнитися (*кому? чому?*)

Зверніть увагу на чергування у відкритому складі о, е з і/ї у закритому складі:

Хар – ків – Хар-ко-ву

ост – рів – ост-ро-ву

Ки – їв – Ки-є-ву

У давальному відмінку для іменників чоловічого роду, що називають живу істоту, існує синонімічна форма

<i>хто</i> це?	<i>кому</i> ти пишеш листа?	
Це брат	Я пишу листа братові = Я пишу листа брату	тверд. приг. + ові/у
Це батько	Я пишу листа батькові = Я пишу листа батьку	о → ові/у
Це товариш	Я пишу листа товаришеві = Я пишу листа товаришу	ж, ч, ш, щ → еві/у
Це вчитель	Я пишу листа вчителеві = Я пишу листа вчителю	ь → еві/ю
Це герой	Я пишу листа героєві = Я пишу листа герою	й → єві/ю

<i>хто</i> це?	<i>кому</i> він допомагає?
Це я	Він допомагає мені
Це ти	тобі
Це він	йому
Це воно	йому
Це вона	їй
Це ми	нам
Це ви	вам
Це вони	їм

Зверніть увагу на використання присвійного займенника **СВІЙ** у давальному відмінку однини та множини

Однина, чоловічий рід			
Це я	Це мій брат	Я допомагаю своєму брату	= Я допомагаю моєму брату
Це ти	Це твій брат	Ти допомагаєш своєму брату	= Ти допомагаєш твоєму брату
Це ми	Це наш брат	Ми допомагаємо своєму брату	= Ми допомагаємо нашому брату
Це ви	Це ваш брат	Ви допомагаєте своєму брату	= Ви допомагаєте вашому брату
Це він	Це його брат	Він допомагає своєму брату	≠ Він допомагає його брату (<i>брату іншої особи</i>)
Це вона	Це її брат	Вона допомагає своєму брату	≠ Вона допомагає її брату (<i>брату іншої особи</i>)
Це вони	Це їхній брат	Вони допомагають своєму брату	≠ Вони допомагають їхньому брату (<i>брату інших осіб</i>)

Однина, жіночий рід			
Це я	Це моя сестра	Я допомагаю своїй сестрі	= Я допомагаю моїй сестрі
Це ти	Це твоя сестра	Ти допомагаєш своїй сестрі	= Ти допомагаєш твоїй сестрі
Це ми	Це наша сестра	Ми допомагаємо своїй сестрі	= Ми допомагаємо нашій сестрі
Це ви	Це ваша сестра	Ви допомагаєте своїй сестрі	= Ви допомагаєте вашій сестрі
Це він	Це його сестра	Він допомагає своїй сестрі	≠ Він допомагає його сестрі (<i>сестрі іншої особи</i>)
Це вона	Це її сестра	Вона допомагає своїй сестрі	≠ Вона допомагає її сестрі (<i>сестрі іншої особи</i>)
Це вони	Це їхня сестра	Вони допомагають своїй сестрі	≠ Вони допомагають їхній сестрі (<i>сестрі інших осіб</i>)

Однина, середній рід			
Це я	Це моє місто	Я допомагаю своєму місту	= Я допомагаю моєму місту
Це ти	Це твоє місто	Ти допомагаєш своєму місту	= Ти допомагаєш твоєму місту
Це ми	Це наше місто	Ми допомагаємо своєму місту	= Ми допомагаємо нашому місту
Це ви	Це ваше місто	Ви допомагаєте своєму місту	= Ви допомагаєте вашому місту
Це він	Це його місто	Він допомагає своєму місту	≠ Він допомагає його місту (місту іншої особи)
Це вона	Це її місто	Вона допомагає своєму місту	≠ Вона допомагає її місту (місту іншої особи)
Це вони	Це їхнє місто	Вони допомагають своєму місту	≠ Вони допомагають їхньому місту (місту інших осіб)

Множина			
Це я	Це мої батьки	Я допомагаю своїм батькам	= Я допомагаю моїм батькам
Це ти	Це твої батьки	Ти допомагаєш своїм батькам	= Ти допомагаєш твоїм батькам
Це ми	Це наші батьки	Ми допомагаємо своїм батькам	= Ми допомагаємо нашим батькам
Це ви	Це ваші батьки	Ви допомагаєте своїм батькам	= Ви допомагаєте вашим батькам
Це він	Це його батьки	Він допомагає своїм батькам	≠ Він допомагає його батькам (батькам іншої особи)
Це вона	Це її батьки	Вона допомагає своїм батькам	≠ Вона допомагає її батькам (батькам іншої особи)
Це вони	Це їхні батьки	Вони допомагають своїм батькам	≠ Вони допомагають їхнім батькам (батькам інших осіб)

Вправа 4. Замість крапок напишіть слова: *рік, року* або *років*.
 Мені 20 ... . Моєму другові 21 ... . Моїй молодшій сестрі 2 ... .
 Моєму батькові 53 ..., а матері 46 ... . Михайлу 12 ... . Дитині 6 ... .
 Галині 25 ... . Викладачу 44 ... . Дядькові скоро 60 ... . Старшій
 сестрі скоро 31 ... . Його доньці 3 ... . Їй 46 .., а йому 52 ... .

Вправа 5. а) Прочитайте міні-тексти. Доповніть речення.
 Розкажіть про свою сім'ю.

Зразок: Мене звать Самір ... 20 ...

- Мене звать Самір. Мені 20 років.

1 Це мій старший брат Ахмед. ... 25 ... . 2 Це його наречена Мунія.
 Через місяць ... буде 23 ... . 3 Це моя старша сестра сестра Рая.
 Скоро ... буде 28 ... . 4 А це її син Ясир. У січні ... буде 3 ... . 5 Це
 мій тато, він уже на пенсії ... .. 62 ... . 6 Це моя мама, вона ще
 молода жінка ... 48 ... . 7 Це мої молодші брати Імад і Джаміль.
 Вони близнюки ... 12 ... 8 Ось фотографія моєї сім'ї. Я тут зовсім
 маленький. ... було тоді тільки 5 ... . Ось мій дідусь. Він був тоді
 ще живий. ... тут 71 ... . А це моя бабуся. Зараз ... 80 .., а тоді ... було
 65 ... .

Поставте запитання – Скільки років?:

б) фірма, завод, фабрика, підприємство, виробництво, галузь,
 підприємець, держава, споживач, покупець, власник, організація,
 марка (бренд), реалізатор, посередник;

в) вагон, парк, вокзал, станція, склад, поїзд, колія, будова,
 магістраль, конструкція, міст, переїзд, диспетчер, депо, кондуктор,
 машиніст.

Запам'ятайте!

Закінчення займенників у давальному відмінку однини

<i>чий</i> це інститут?	<i>чиєму</i> інституту багато років?
Це мій інститут	моєму інституту майже 100 років
твій	твоєму
наш	нашому
ваш	вашому
його	його
її	її
їхній	їхньому

чия? це школа?	чийй школі багато років?
Це моя школа	моїй школі багато років
твоя	твоїй
наша	нашій
ваша	вашій
його	його
її	її
їхня	їхній

Запам'ятайте!

Закінчення прикметників у давальному відмінку

Рід, число	Називний відмінок	Родовий відмінок	Закінчення
чол. р.	який? Це наш новий, турецький розумний, останній студент	Якому студенту викладач пояснює правило? Викладач пояснює правило цьому нашому новому, турецькому, розумному, останньому студенту	ому н' → ьому
сер. р.	який? Це красиве, гарне, стильне, синє пальто	Якому пальту вже багато років? Цьому красивому, гарному, стильному, синьому пальту багато років	ому н' → ьому
жін. р.	яка? Це розумна, весела, українська, остання студентка	Якій студентці Микола дав підручник? Микола дав підручник цій розумній, веселій, українській, останній студентці	гол. → ій пригол. → ій н' → ій
Множ.	які? Це мої давні, вірні, веселі, останні друзі	Яким друзям ти телефонував? Я телефонував моїм давнім, вірним, веселим, останнім друзям	гол. → ім пригол. → им н' → ім

Вправа 6. Використайте правильне закінчення:

- 1) – **ові**
- 2) – **єв**
- 3) – **єві**
- 4) – **ї**
- 5) – **і**
- 6) – **ому**
- 7) – **єму**
- 8) – **ій**
- 9) – **їй**

- 1 Студент дає свій зошит наш ... викладач.....
- 2 Мо ... матер ... 40 років.
- 3 Микола купив молодш ... сестр ... цукерки.
- 4 Скільки років тво ... товариш ...
- 5 Ти вже написав листа стар ... друг ... ?
- 6 Дівчина читає казку маленьк ... брат ...
- 7 Я обов'язково подзвоню тво ... подруз ...
- 8 Батько подарував Марі ... гарну сукню.
- 9 Що ви подаруєте батьк ... на день народження?
- 10 Коли Анрі ... виповниться 16 років, він отримає паспорт.

Вправа 7. Знайдіть помилку.

- 1) Андрій написав листа батькі.
- 2) Дівчина подзвонила подругі.
- 3) Онук купив бабуси ліки.
- 4) Цей хлопець завжди допомагає товаришові.
- 5) Я хочу надіслати посилку братеві.
- 6) Цій дівчинці вже 7 років.
- 7) Мати хоче зробити синю подарунок.
- 8) Скільки років цьому пам'ятникаві?
- 9) Максим купив квіти Марії.
- 10) Кожної неділі батько дзвоне синеві.

Вправа 8. Поставте запитання до виділених слів.

- 1 Викладач поставив п'ятірку **іноземному** студенту.
.....?

- 2 Хлопець подарував квіти **симпатичній** дівчині.
.....?
- 3 Максим дав свій фотоапарат **давньому** другу .
.....?
- 4 Усі глядачі аплодували **відомій** співачці.
.....?
- 5 Азіз пояснює **новому** студенту вчорашню граматичну тему.
.....?
- 6 Лейла показує фотографії своїй **українській** подрузі.
.....?
- 7 Дочка допомагає **хворому** батьку робити домашні справи.
.....?
- 8 Дівчата розповіли **молодій** сусідці всі сьогоднішні новини.
.....?
- 9 Мати порадила **своїй** доньці вступити до медичного інституту.
.....?
- 10 Онуки надіслали листа з привітаннями **старенькому** дідуся.
.....?

Значення	Питання	Приймен- ник	Приклади
З Безособові речення	<i>кому?</i>		
Фізичний або емоційний стан суб'єкта	<i>кому?</i>		<i>Миколі</i> весело <i>Жінці</i> погано <i>Мені</i> важко робити ці вправи <i>Максиму</i> цікаво вивчати фізику
Зі словами: <i>необхідно,</i>	<i>кому?</i>		<i>Кожному студентові</i> треба добре вчитись

<i>треба, потрібно</i>			<i>Мені потрібна твоя допомога Миколі необхідно відвідати лікаря</i>
Ставлення до особи або до предмета розмови	кому?		<i>Андрієві подобається це оповідання Дівчинці цікаво дивитись мультфільми</i>
Ознаки предмета	кому цей пам'ятник? = який це пам'ятник?		<i>Це пам'ятник Гагаріну? Це пам'ятник Шевченку</i>
Намір, побажання			<i>Мені хочеться їсти Дитині хочеться спати</i>

Вправа 9. Використайте правильне закінчення:

- 1) – **ові**
- 2) – **єві**
- 3) – **єві**
- 4) – **ї**
- 5) – **і**
- 6) – **ому**
- 7) – **єму**
- 8) – **ій**
- 9)) – **їй**

- 1 Дитин... подобається дивитись мультфільми.
- 2 Ць... хлопц... весело танцювати в клубі.
- 3 Кожн... матер... погано, коли хворіє її дитина.
- 4 Стареньк... бабус... важко швидко ходити.
- 5 Мо... брат... легко робити ці справи.
- 6 Наш... вчител... приємно , коли ми гарно вчимося.
- 7 Малень... дівчинц... сумно бути самою вдома.
- 8 Сьогодні Марі... погано, мабуть вона захворіла.
- 9 Мо... сестр... цікаво читати історичні книжки.
- 10 Жінц... шкода бездомного цуценяти.

Вправа 10. Знайдіть помилку.

- 1 Знайомому студентові важко вчити фізику.
- 2 Сестри шкода своєї сукні.
- 3 Хлопцю подобається грати в футбол.
- 4 Моїї бабусі важко ходити по сходах.
- 5 Цьому учнові погано видно з останньої парти.
- 6 Тоби сподобався цей концерт?
- 7 Моєму братаві легко розмовляти англійською.
- 8 Вчора мене було погано, тому що боліла голова.
- 9 Молодший сестрі цікаво читати казки і дивиться малюнки.
- 10 Батькі було важко кинути палити.

Запам'ятайте!

Закінчення іменників у давальному відмінку множини

Це студенти	Скільки років цим студентам?		и → ам
Це товариші (ж, ч, ш, щ)	Моїм товаришам 20-25 років	<i>кому</i> скільки років?	і → ам
Це герої	Багато віків цим героям		ї → ям
Це міста Це села Це моря	Скільки років містам селам морям	<i>чому</i> скільки років?	а → ам я → ям
Це дівчата Це подруги Це Марії Це сукні	Скільки років дівчатам подругам Маріям сукням	<i>кому</i> скільки років? <i>чому</i> скільки років?	а → ам и → ам ї → ям і → ям

Але! плечі – плечам; діти – дітям; хлопці – хлопцям; люди – людям; друзі – друзям

Запам'ятайте!

Закінчення займенників та прикметників у давальному відмінку множини

<i>чий</i> це батьки?	<i>чий</i> м батькам хлопець привіз сувенір?
Це мої батьки	Хлопець привіз сувенір моїм батькам

твої	твоїм
наші	нашим
ваші	вашим
його	його
її	її
їхні	їхнім
<i>які</i> це друзі?	<i>яким</i> друзям ти розповів новину?
Це близькі друзі	Я розповів новину близьким друзям
добрі	добрим
вірні	вірним

Підсумкові завдання.

Вправа 11. а) Прочитайте текст. Поясніть вживання давального відмінка.

ВСЕ БУДЕ ДОБРЕ

Сьогодні вранці мені було дуже сумно. Погода погана, о восьмій годині ще темно, у вересні вже холодно. Як важко жити на білому світі! На роботі мене чекають проблеми з комп'ютером, а потрібно швидко написати нову програму.

Дружині Наталі теж було невесело. «Вчора я забула відправити важливий лист, було багато справ. Що скаже шеф?

Сину Дмитру теж було тоскно. «Сьогодні контрольна з фізики, я нічого не знаю. Напишу погано – буде дуже соромно.

«Вчитися потрібно краще, а грати у футбол менше», – сказала бабуся Ганна Іванівна, мама Наталі. І бабусі теж сьогодні погано – коли йде дощ, у неї болять ноги.

Тільки маленька Настя не сказала, що їй погано або невесело. «Чому ви такі сумні? Що трапилося? – запитала вона. – Усе буде добре!» «Звичайно» – сказали ми і пішли хто куди.

А вдень було тепло і сонячно. У мене добре працював комп'ютер, і я швидко вирішив усі проблеми. Увечері прийшла весела Наталя і сказала, що шеф хвалив її, і їхня фірма отримала велике замовлення. А Дмитро прийшов зі школи і сказав, що у нього все чудово, контрольну роботу вони не писали, а їхня шкільна команда сьогодні добре грала у футбол і буде чемпіоном.

І бабуся Ганна Іванівна сказала, що їй краще, ноги не болять, і вона відчуває себе добре.

Ми смачно повечеряли і дружньо вирішили, що маленька Настя була права. Можливо діти завжди мають рацію?

б) Дайте відповіді на запитання:

- 1 Кому було сумно і чому?
- 2 Кому було невесело і чому?
- 3 Кому було погано і чому?
- 4 У кого був гарний настрій?
- 5 Що сказала маленька Настя іншим членам сім'ї?
- 6 Як пройшов день у кожного члена сім'ї?
- 7 Хто мав рацію?

Вправа 12. Використайте правильне закінчення:

- 1) – **ам**
- 2) – **ям**
- 3) – **ім**
- 4) – **їм**
- 5) – **им**

- 1 Батьки завжди бажають сво... діт... добра.
- 2 Наш... студент... потрібно скласти залік.
- 3 Марійка давно вже хотіла подзвонити давн... подруг... .
- 4 Ваш... друз... ще потрібен цей підручник?
- 5 Хвор... люд... необхідно відвідати лікаря.
- 6 У листі Микола побажав сво... батьк... здоров'я.
- 7 Мо... товариш... не хотілось іти додому.
- 8 Маленьк... діт... треба слухатись батьків.
- 9 Тво... сусід... потрібен собака?
- 10 Молод... дівчат... хочеться гарно та модно вдягатись.

Вправа 13. Знайдіть помилку.

- 1 Іноземним студентам хотілося поїхати на екскурсію.
- 2 Молодії інженерам треба поїхати на практику.
- 3 Учні побажали здоров'я та успіхів своїм вчителям.
- 4 Всім глядачам сподобалась нова вистава.
- 5 Вашим товариші потрібно поїхати на батьківщину?
- 6 Нашим учнам цікаво дізнаватись щось нове на уроках.
- 7 Моїм друзам вже хотілося відпочивати.

- 8 Якім подругам ти побажала успіхів?
- 9 Літнім людям треба більше відпочивати.
- 10 Цим пацієнту потрібно зробити декілька операцій.

Вправа 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання:

- 1 Кому допомагає кінь?
- 2 Кому корова дає молоко?
- 3 Кому господар сказав, що він потрібен більше всіх?

РОЗМОВА ТВАРИН

казка

Одного разу корова, кінь та пес почали сперечатися, хто з них більш потрібен господарю.

- Мене господар більш за всіх любить, – казав кінь. – Я допомагаю йому в багатьох справах: дрова з лісу до дому воджу, сам він на мені до міста їздить, хвору матусю до лікаря возить, зовсім би без мене розгубився.

- Ні, господар більше любить мене, – відповіла корова.

- Я даю молоко його родині: його жінка робить з мого молока чудовий сир та сметану. Отже я усіх годую, я дуже потрібна йому, його жінці та його дітям.

- Ні, я більш потрібний, – вигукнув пес.

- Я дуже добре служу своєму господарю: охороняю його дім та все що у дворі, без мене йому було б важко жити.

Почув розмову господар цих тварин та й каже:

- Не сперечайтесь, ви усі мені дуже потрібні і без кожного мені було б важко жити.

Завдання до тексту:

- 1 Знайдіть у тексті форми давального відмінка.
- 2 Ви згодні з господарем цих тварин?
- 3 Які тварини живуть у вашому домі і чим вони вам допомагають?
- 4 Складіть запитання до тексту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Вальченко І. В., Прилуцька Я. М. Ласкаво просимо! : навч. посіб. з української мови для іноземних студентів. Харків: ХНАМГ, 2011. Ч. 1. 386 с.

2 Вінницька В., Головишина Л., Плющ Н. Українська мова як іноземна (початковий курс): підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 379 с.

3 Вінницька В., Головишина Л., Плющ Н. Українська мова. Практичний курс граматики для студентів-іноземців : підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 272 с.

4 Ситковська М. І., Євдокимова О. О. Українська мова для початківців : навч. посіб. Харків: УкрДАЗТ, 2005. 92 с.

5 Ситковська М. І., Корольова О. В., Сажина Т. М. Начальный курс грамматики русского языка : методические указания. Харьков: УкрДАЗТ, 20016. 78 с.

